

NÓGRÁD MEGYEI KÉPZŐMŰVÉSZEK ŐSZI TÁRLATA, 1961.

Salgótarján József Attila Művelődési Otthona november 6-án ismét kaput nyitott a megyei képzőművészek seregszemléjének. Am ezúttal többet nyújtott a tárlat, mint a megelőző — már hagyományossá vált — bemutatók. Valami új elindulásáról beszélnek a művek. Arról, hogy a helyi művészek alkotómunkája fontos periódusba jutott; tevékenységük értelmét immár — egyöntetűen — újjáalakuló társadalmi és természeti környezetük hiteles ábrázolásában látják. A hagyományok nélkül induló megye jellemzőjének, a nógrádi képzőművész karaktere megteremtésének első lépéseit tesszik alkotóink. Ez az ígéretes kibontakozás adja meg a tárlat jelentőségét, emeli a korábbi kiállítások színvonalára fölé.

A fejlődés üteme egyenletes lüktetésű. A szilárd politikai és képzőművészeti célkitűzéssel induló közösség hathatós segítőszándékra lelt a megye pártszerveinél és állami vezetőinél, akik egyik lényeges feladatuknak tartották a képzőművészeti kultúra szocialista arculatának kialakítását. Ösztönzésük, támogatásuk eredményeként az alkotók egyre közelebb jutottak a hősi múltú bányavidék mai embeereihez, a szépségeiben kitáruló táj lényegének megragadásához; palettájuk színeit az új élet szolgálatába állítva érkeztek el útjuk jelen szakaszához.

A kiállítás összképe bizonyítja, hogy a csoport helyes úton jár. A nógrádi művészek egészséges szemlélettel, őszinte emberi magatartással néznek körül világukban, szűkebb hazájukban. Magától értetődően szólnak élményeikről, hamis póz nélkül vetítik elénk a vidék kétkezi munkáit, kikerülve a rosszul értelmezett «témafestés» buktatóit, de elvetve a l'art pour l'art tartalmatlan tételét is. Ha az emberábrázolás terén néha még dadogó is szavuk, szándékaik tiszták és előremutatók; képességeik csak a feladatok tüzeiben edződve bontakozhatnak ki igazán. A kiállítás tájképei egységesebb szintet képviselnek. A tájfestő — gyakorlatban pallérozottabb nyelvezet azonban szintén újabb és újabb vonásokkal bővül, amint a karakterileg is állandóan újjászülető vidék formálódása vezeti művészeink esetjét. Gyakran bizony nehéz felemelkedniük az optikai benyomás pillanatnyiságán, de a szuggesztív erejű látvány megjelenítésére mégis a művészi alakítás válik jellemzővé.

A tárlat legmarkánsabb művésze gyénisége **Czinke Ferenc**. Kilátástalan kalandozásoktól mentes pályájának töretlen ívét egyre kiérleltebb művek jelzik. **Külszíni fejtés** c. rajza, a kiállítás egyik szép darabja. A három térréteget felölelő kompozíció vonalvezetésének ritmusa a munkában kapja hangsúlyát, ember és táj szerves kapcsolata nyer itt lélekteli megfogalmazást. Nemes egyszerűséggel, tussal írt **Bányászfeje** a természet erőt uraló ember szimbólumaként magasodik a bánya fölé. Mágnesként kényszeríti megállásra a nézőt **Angola** c. triptichonia, amelyben a monotypia — technika esetlegességeinek kiküszöbölésével jutott el a fiatal művész bátor politikai állásfoglalásának tartalmi — formai egységben való megszólaltatásáig. Az arcok gazdag skálájú kifejező erejére építve, a meggyötört lábak sorának tömör foltjával elérte azt az intenzív hatást, ami nem múló benyomás, tette hívón vésődik idegeinkbe.

Czinke Ferenc festményeiben embersége, szenvedélyes érzelmi hozzáállása fokról-fokra erőteljesebb színkezelésben nyilatkozik meg. **Zsolyomka** c. képe mutatja legtisztábban megtalált formanyelvét, míg **Bányások** és **Szenosztályozó** c. művei elsősorban rajzi erőnyeit csillogtatják, a fejlődés ígéréttel. Művészünknel kitapintható a mondanivaló tartalmi oldalról való megközelítése, ezért könnyű lesz elvetnie a munkáiban néhol még fellelhető előképek és modorosságok sallangjait; ilymódon képzőművészeti életünk erőssége lehet.

A helyi élet ihletése kevésbé nyilvánul meg a jó képességű **Pataki József** művészetében, holott az Acélárugyárhoz üzemi szerződés is köti. Bemutatott

munkái érzékeny színvilágú, inkább befelé figyelő festőről vallanak. **Kompnál és Este a kikötőben** c. művein halk, visszafogott tétélek csendülnek; felszabdultabb a **Régi házak** meleg színakkordja, végül a merész kompozíciójú **Bodrogban** megragyogtatja a gazdag táj minden pompáját. Biztos izlésű gouache-képei és szép rajzai sokoldalúságáról győzik meg a szemlélőt, a sokszorosító grafikában azonban talán még nem mozog eléggé otthonosan.

Iványi Odön festői kultúrája az új életből nyert újabb életerőt; **Csapolás** c. képén már az új ember típusának kialakításán fáradozik őszinte magatartással, megnyerő színhasználattal. Ugyanígy közeledik a **Szólóban** alakjaihoz is, bár a természeti látvány szépsége itt túlságosan elragadta. Bűvöletéről beszél a **Salakblokk-üzem** lázas vöröse, a **Zagyvarónai falurész** zöld harmóniája. A még számképes fegyelmélettel elérésével színvonalas, meggyőző erejű művek születését remélhetjük művésznök esetjétől.

A nógrádi vizek, árnyas partok csendjébe hívnak **Farkas András** lebegő finomságú akvarelljei, a csendélet világába vezet **Sztrapecz Károly** jól épített olajképe. A kissé szertelen, még kiforratlan egyéniségű **Mustó János** nagy váraozást kelt a szemlélőben. Robbanóan izgalmas szintételeivel idézi a **Tűzhelygár** látvány-élményének erejét, egyszersmind a művészi formálás hevületét. **Réti Zoltán** érzelemtelni **Munkábamenők** c. képe, **Radics István** puhán kezelt vízfestményei mellé sorakoznak fel a tárlat más művei és a megye megbecsült szobrása, **id. Szabó István** famunkái teszik teljessé a kiállítás anyagát. A bánya hőseinek megörökítését vállaló művész lendületes művei jól képviselik alkotójuk hitvallását.

A tárlat anyaga már feszegeti a kultúrotthon határait, túlmutat a helyi csoport-tevékenységen. Művészeink közössége rövid évek alatt kilábalta a kezdeti tétováság és egyenetlenség bizonytalanságából. A nógrádi alkotók életünk reális ábrázolására törekcsenek, nem hódolnak a terméketlen formajáték szenvedélyének; a kifejezés korszerű eszközeit valóban eszközöknek tekintik, nem emelik azokat az öncélúság pidesztáljára. A művészethez mind közelebb férköző és egyre értőbb helyi közönség igénye is növekszik: tiszteli az alkotás törvényeit, megbecsüli a vívódás eredményeit és kritikával segíti a csoport izmosodását. Elmondhatjuk, hogy a szerényebb képességűek is jó szándékkal dolgoznak, a legjobbak pedig kivívták maguknak az őket méltán megillető helyet, amit a művészi küzdelem és felelősségvállalás biztosít számukra megújuló képzőművészetünkben, amelynek Nógrád megye ezzel a kiállítással immár ható tényezőjévé vált.

IEHÓCZ MÁRIA